

Večernik

Leto III. (X.), šte. 250

Maribor, sobota 2. novembra 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 DinTelefon:
Uredn. 440 Uprava 455Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifi
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

O gospodarskem pomenu

nedeljskih volitev na Češkoslovaškem se je doslej le malo javno razpravljalo, ampak so se bolj osvetljevali razni politični momenti: značilni padec komunizma ter čeških in slovaških klerikalcev, močan sunek na levo in visoki porast socialističnih glasov, ter zmaga takozvanih aktivistov v nemških delih države, to je onih nemških struj, ki so za sodelovanje s češkimi strankami v vladi. In vendar je baš gospodarska stran izvršenih volitev ne le zanimiva, ampak tudi zelo važna zlasti za našo državo, pa tudi za vse ostale države v Obdonavju.

Kakor so na eni strani češkoslovaški volilci obsodili skrajnost na levi, komunizem, tako so pa tudi pokazali, da hočejo v gospodarskem pogledu novo politiko in niso dali večine dosedanji vladni koaliciji. Socialisti obeh skupin (soc. demokrati in nar. socialisti) so tekom desetih let ČSR pokazali, da so, četudi so bili zadnja leta v opoziciji, državstven element. In danes so, ako vzamemo češke in nemške socialiste kot eno skupino z enostavnim socialnim in gospodarskim programom, socialisti najmočnejša skupina v češkoslovaškem parlamentu. Agrarci so — dasi so za 1 mandat narasli — vendarle izgubili svojo odlično pozicijo, ki so jo imeli v dosedanji vladi in bodo morali — ako hočejo še vnaprej biti vodilna stranka v državi delati račune s socialisti. Zakaj nobena druga kombinacija ne bi odgovarjala volji naroda, ki jo je izrazil pri volitvah, in bi ne bila trajna.

Pojav, da so volilci v ČSR tokrat šli znatno na levo, pa se tudi odmaknili od skrajne levine, ni osamljen, ampak smo ga mogli v zadnji dobi opaziti tudi drugod v Evropi. Tem bolj razumljiv in naraven je ta pojav v Češkoslovaški, ki je vendar predvsem industrijska dežela in kjer se ne morejo trajno uveljaviti gospodarsko-politične metode niti ekstremnega agrarizma, niti socialnega konservatizma niti boljševiške diktature. Češki agrarci so tekom zadnjih let na vse načine skušali ščititi češkoslovaško agrarno produkcijo, dasi so se temu upirali industrijski krogi in pa milijoni industrijskega delavstva, torej vsi konsumenti agrarnih proizvodov. Ta politika čeških agrarcev je zlasti hudo zadela agrarne države v Obdonavju, tudi nas in naše kmetijstvo, obenem pa tudi češkoslovaško industrijo. Agrarne države v Obdonavju so v odgovor na češkoslovaško agrarno politiko morale zmanjšati uvoz industrijskih izdelkov iz ČSR. Naša država baš radi te politike še dozdej ni mogla skleniti trgovinske pogodbe s češkoslovaško republiko. Ako bi se češkoslovaška politika ekstremne zaščite agrarne produkcije nadaljevala v dosedanji smeri, bi češkoslovaška industrija počasi izgubila znatno oporišče za prodajo svojih industrijskih izdelkov v obdonavskih agrarnih državah.

Češkoslovaški volilci so v nedeljskih volitvah obsodili dosedanjo ekstremno agrarno-zaščitno politiko, ki bo morala

Rodbinska tragedija v Studencih

V STUDENCIH SO NAŠLI SNOČI ZIDARSKEGA POMOČNIKA IVANA KARNERJA S PREREZANIM VRATOM V STANOVANJU.

Maribor, 1. nov.

Kot blisk se je sinoči razširila vest po mestu, da so našli 55letnega zidarskega pomočnika Ivana Karnerja, stanujočega na Kralja Petra cesti št. 54 v Studencih, v njegovem stanovanju s prerezanim vratom, v mlaki krvi mrtvega na tleh. Krvavi dogodek je vzbudila tem večje zanimanje, ker je bila kmalu nato aretirana Karnerjeva žena Terezija in sicer pod težkim sumom, da je ona umorila svojega moža, čeprav to odločno zanika. Krvavi dogodek je bil danes predmet splošnega razgovora v mestu in je pričakovati, da bo že v najkrajšem času popolnoma pojasnjen.

Slabo gospodarstvo in prepir.

Karnerjeva sta bila še nedavno dobra posestnika v Kamnici. Radi slabega gospodarstva žene, ki je bila vdana alkoholu, pa sta morala končno posestvo v Kamnici prodati in sta se naselila v Studencih, kjer je bil mož zaposlen kot zidarski pomočnik.

Ivan Karner je bil že tretji mož Terezije, ki ima iz enega prejšnjih dveh zakonov hčerko, 15letno Berto Gril. Terezija se s svojim sedanjim možem ni razumela. V družini je prišlo zelo često do hudih nastopov, zlasti radi tega, ker je Karner očital svoji ženi, da preveč zapravlja in da niti ona niti pastorka nočeta delati, on pa ju ne more preživljati s svojimi dohodki. Toda vsa moževa stremjenja, da bi ženo odvrnil od alkohola, so ostala zaman. Terezija in slabo vzgojeno dekle, se nista poboljšali, pač pa je mržnja med zakoncema postajala še hujša, dokler ni prišlo končno do krvavega dogodka.

Zdaj pridi ven, če si kos!

Včeraj je žena Terezija že dopoldne odšla v mesto, češ, da gre na grob svojega prvega moža in je naročila možu, naj jo ob 16. čaka v Markovi gostilni v Studencih. Tje je prišla že nekoliko vničena. V gostilni so se sestali vsi trije, popili liter vina in odšli domov, kjer je kmalu prišlo zopet do prerekanja. Ivan Karner je vnovič očital ženskama, da nočeta delati, kar je že iz svojeglavo in jezavo Terezijo močno razdražilo. Vnel se je prepir, v katerem je pastorka očitala Karnerju, da ji je ukradel 10 dinarjev. Radi neistinite obdolžitve je hotel Karner pastorko preteptati, kar pa mu je zabranila njena mati, njegova žena Terezija, češ da hčerka ni njegova in da nad njo nima nikake pravice. Pastorka Berta Gril je nato pobegnila iz hiše, in ni bila priča strašnega dogodka, ki se je kmalu nato odigral v domači, majhni kuhinji.

Radi kričanja in razgrajanja se je pred hišo zbralo mnogo radovednežev. Med tem je prišla Terezija Kar-

ner iz stanovanja in kričala tudi na ulici, nakar se je zopet vrnila v hišo. Toda, že čez nekaj minut je vnovič planila iz stanovanja in sicer s tako naglico, da je padla. Ko je vstala, je zakričala: »Zdaj pridi ven, če si kos!« in nato zbežala.

Strašen prizor v kuhinji.

Ljudje, ki so stali zunaj, so slutili, da se je moralo v hiši nekaj zgoditi. Ker se pa v hiši ni nihče oglašil, se je odpravil neki možki in stopil v stanovanje, kjer se mu je nudil strašen prizor. V kuhinji je ležal na tleh z zevaločo rano na vratu v mlaki krvi 53letni Ivan Karner. V roki je krčevito držal brisačo, s katero si je očividno hotel in skušal ustaviti kri. Na kovčegu poleg njega pa je ležala zaprta britev. Ko se mu je možki približal, ni mogel ugotoviti nobenih znakov življenja. Karner je bil že mrtev.

Zunaj je takoj nastala gneča, nekateri pa so odhiteli obveščati o dogodku oblasti in pozvali tudi rešilno postajo. Neno osebje je takoj prihitelo na kraj zločina, ni pa moglo ugotoviti ničesar, ker je bil Karner že mrtev. Njegova žena Terezija je bila kmalu nato aretirana še v precej vničenem stanju. Kakor smo polzvedeli, ne priznava dejanja, toda vsi znaki, njene besede in predzgodovina dogodka, zlasti pa zaprta britev, pričajo, da ne gre za samomor.

Določena je bila sodna komisija, ki bo dala truplo pokojnika raztelesiti, da ugotovi vzrok smrti. Uvedena sodna preiskava pa bo tudi ugotovila v koliko navedbe Terezije Karnerjeve odgovarjajo resnici.

Za Daladierom — Tardieu

PARIZ, 2. novembra. Radikalni senator Clementel, ki mu je bila za Daladierom poverjena sestava kabineta, je že prvi dan vrnil svoj mandat, nakar je predsednik republike poveril sestavo kabineta Tardieu-u, ki se je takoj pričel pogajati z voditelji strank ter je izjavil novinarjem, da namerava sestaviti vlado republikanske koncentracije, ki bi se naslanjala v glavnem na iste skupine, ki so podpirale bivšo Briandovo vlado.

Pogajanja za sestavo vlade na Češkoslovaškem

PRAGA, 2. novembra. Ministrski predsednik Udržal nadaljuje z voditelji strank pogajanja za sestavo koalicijske vlade. Češki socialni demokrati in narodni socialisti so v principu že privolili v vstop, zahtevajo pa za vlado tako široko češko podlago, da bi vlada kljub sodelovanju nemških strank ne mogla biti v parlamentu ogrožena od Nemcev.

donavskimi državami, predvsem Jugoslavijo. Tako bo morda vendar končno mogoče s pametno trgovinsko pogodbo med našo državo in ČSR oživotvoriti parolo, ki je bila postavljena pred par leti ob priliki obiska češkoslovaških parlamentarcev v Jugoslaviji: »Zvestoba za zvestobo, uvoz za izvoz!«

Novi češkoslovaški poslanik v Beogradu

BEOGRAD, 2. novembra. Praška vlada je imenovala za poslanika češko slovaške republike v Beogradu, dr. Švagrovskega. Dosedanji poslanik Jan Šeba je bil, kakor znano, izvoljen na listi narodno-socialistične stranke za poslanca in zapusti diplomatsko službo.

Pirotski sporazum odobren

SOFIJA, 2. novembra. Jugoslovanski poslanik Ljuba Nešić je obvestil bolgarsko vlado, da je jugoslovanska vlada že odobrila pirotski sporazum med Bolgarsko in Jugoslavijo. Obenem je jugoslovanska vlada predlagala, da naj se ukrene vse odredbe, da stopi dogovor že 5. t. m. v veljavo. Dne 15. novembra bo v Sofiji prva seja v pirotskem dogovoru predvidene mešane jugoslovansko-bolgarske komisije, ki bo sklepala o raznih v Pirotu še nerešenih vprašanjih.

Protiv obnovitvi diplomatskih odnošajev z Rusijo

LONDON, 2. novembra. Voditelji konservativne stranke z Badwinom na čelu bodo na prihodnji seji poslanske zbornice povodom predložitve vladnega predloga o obnovitvi diplomatskih odnošajev s sovjetsko vlado stavili sledeči predlog: Spodnja zbornica obžaluje predlog vlade in izjavlja, da ga ne more sprejeti poprej dokler sovjetska vlada ne stavi ugodnejših predlogov.

Gradbeno gibanje v Mariboru.

Mariborski mestni svet je izdal na svoji zadnji seji sledeča nova gradbena dovoljenja: Martin in Filomena Jarc, gradnja pritlične stanovanjske hiše v Koseskega ulici; Peter Močnik, gradnja pritlične stanovanjske hiše v Koseskega ulici; Pavla Jančar, preureditev poslopja, Gosposka ulica 30; Matevž Černe, gradnja pritlične stanovanjske hiše v Kratki ulici 3; Mariborska tkalnica Doctor in drug, gradnja čistilnice in belilnice. Razen tega so bila za razne že izvršene gradnje izdana uporabna dovoljenja.

Državna razredna loterija.

V upravi »Jutra« in »Večernik« Aleksandrova cesta 13, je še nekaj ¼ srečk V. kola na razpolago. Zrebanje za milijone se začne že 7. t. m. in bo trajalo do 2. decembra. Ne zamudite prilike!

Stilmondski župan kot ljudska predstava.

Nocoj se vprizori kot druga ljudska predstava Maeterlinkov »Stilmondski župan«, ki je ena najboljših povojnih dram in verna slika vojnih grozot. Prav gotovo sodi v okvir razpoloženja današnjega dne. Cene nižane dramske.

Zdravstveno stanje v Mariboru.

Mariborskemu mestnemu fizikatu je bilo od 22. do 31. oktobra prijavljenih 12 slučajev obolevnosti na nalezljivih boleznih in sicer: 8 slučajev škrlatinke, 2 slučajaja davice in po 1 slučaj šena in tifusa. Dosedaj se ni pripetil noben smrtni slučaj.

Sestanek perutinarjev.

V nedeljo, dne 3. novembra, se bo vršil ob 10.30 dopoldne v restavraciji gosp. Birtiča pri mestni glavni cesti sestanek perutinarjev iz Maribora in bližnje okolice v svrhu razgovora glede ustanovitve podružnice poljedelskega perutinarskega društva v Beogradu.

Maribor kot prometno križišče

KRIŽIŠČE POTOV IN CEST V PREJŠNJIH STOLETJIH. — KRIŽIŠČE ŽELEZNIŠKEGA PROMETA. — NOVODOBNI AUTOMOBILIZEM IN ZRAKOPLOVSTVO.

Geografski položaj Maribora je bil v prometnem oziru vedno zelo ugoden, kajti tu so se v vseh časih križala pota od severa proti jugu in od vzhoda proti zapadu. V predzgodovinski in zgodnji zgodovinski dobi je kazala vzhodnim ljudstvom pot na zapad reka Drava, od severa proti jugu pa Mura do današnjega Št. Ilja in dalje zložna ter lahko prehodna ožina Slovenskih goric. Ko pa so se začele za časa Rimljanov graditi ceste, je nastalo na severno-vzhodnem podnožju Pohorja važno križišče, ki je z večjimi ali manjšimi spremembami vedno ohranilo svojo veljavo. Baš to križišče je dalo pozneje tudi našemu današnjemu mestu prvo podlago za nastanek in bodoči ugodni razvoj. Tu je bil potem preko starega dravskega mostu dolga stoletja usmerjen ves vozovni promet z Dunaja preko Gradca v Celje, Ljubljano in Trst, in ko se je pojavila naposled železnica, je bil Maribor eno prvih mest, ki je bilo z njo zvezano z ostalim svetom. Postal je križišče velevažnih linij: železnice od Baltiškega morja preko Berlina, Prage in Dunaja na Jadransko morje in v Italijo ter železnice iz Karpatov preko Budimpešte, Kotoribe in Pragerskega na Celovec, Beljak in Bocen v Italijo, a na drugi strani preko Inomosta v Švico in Francijo.

Baš temu izredno važnemu in ugodnemu geografskemu položaju se ima tedaj Maribor zahvaliti za svoj nastanek in dosežani razvoj. Toda napredovanje tehnike, ki obeta posebno v prometnem oziru povzročiti v najbližji bodočnosti pravo revolucijo, jemlje železnici vedno bolj njen prvotni prvenstveni prometni pomen. Dve novodobni prometni sredstvi, avtomobil in aeroplan, si osvajata svet. Avtomobil je že veliko manj kakor železnica navezan na točno določene linije; smer mu dajejo ceste, in sicer tiste ceste, ki so boljše in za naglo ter sigurno vožnjo prikladnejše. Slabih cest se po možnosti ogiblje, tudi če so sicer krajše, zato je nujno potrebno, ako hočemo, da bo Maribor tudi v mednarodnem avtomobilskem prometu pomenil

to, kar je pomenil v železniškem in prejšnjem primitivnem vozovnem, da uravnomo svoje ceste tako, kakor zahteva doba, v kateri živimo in ki je šele v pričetku bodočega modernega razvoja.

To je eno. Drugo je pa vprašanje zračnega prometa! Če že avtomobil ni več strogo navezan na gotovo prometno linijo, cesto, je aeroplan navezan nanjo še toliko manj. Pri današnji brzini leta je skoraj vseeno ali vzame pravce za nekaj desetnih ali celo stotin kilometrov bolj na levo ali na desno. Odločilno pri zračnem prometu je dandanes namreč samo in edino letališče z vsemi k njemu spadajočimi pripravami: hangarji, delavnicami, zalogami bencina itd. Mesto, ki je poskrbelo za to, je poskrbelo obenem tudi za svoj zračni promet! Ker pa se danes že nekako ustaljujejo zračne zveze v Evropi in na vsem svetu, je zelo važno, da mi v Mariboru ne pridemo prepozno, ko bodo zračne linije že vzpostavljene brez nas in mimo nas. Vsako zavlačevanje zgraditve letališča je torej občutna in lahko tudi usodna zamuda, kar se je v praksi pokazalo tudi že nedavno, ko je bila vzpostavljena nova zračna zveza Beograda in Zagreba z Dunajem in Prago brez vmesne postaje v Mariboru.

Nujno potrebno je tedaj, da se naši merodajni faktorji zavzamejo z vso energijo za to, da se najkasneje prihodnje leto spomladaj zgradi na Teznu že davno projektirano letališče, ki naj postane križišče zračnih linij Beograd - Zagreb - Maribor - Gradec - Dunaj - Praga ter Gradec - Ljubljana - Trst - Rim in obratno. Tako bo Maribor tudi v modernem avtomobilskem in zračnem prometu ohranil ono svojo pomembnost, katero je dolga stoletja imel v vozovnem in železniškem. Ko bo tu letališče in ko bodo ustališene omenjene zračne proge, bodo v dogledni bodočnosti gotovo nastale tudi še nove, osobito preko Celovca na zapad in preko Budimpešte na severovzhod. Rentabilnost letališča je tedaj več nego zagotovljena.

se pripravljali za prvo turnejo koroških pevcev v Ljubljano. V Maribor ali kam drugam takrat ni kazalo iti. Bilo pa nas je takrat okrog 50 dobrih pevskih grl, zlasti pevci iz Podljudelja so bili vzor koroških pevcev. Vsako nedeljo smo zahajali k pevskimi vajam, ki jih je vodil žal le prerano umrl Albin Prek iz Boroveli. V nedeljo po sv. Petru I. 1914. bi že imeli nastopiti v Ljubljani, a prišlo je vse drugače, o kakem izletu v Ljubljano ni bilo več govora. Iznenadila nas je mobilizacija, ki ji je sledila vojna, zahrbtno preganjanje najboljših mož, smrt marsikateroga pevca na bojnih poljanah, polom, svoboda, plebiscit in tema. Iz te teme pa se v najnovejšem času po dolgih 15. letih zopet oglašajo pevski glasovi, kakor se oglašajo prvi ptički pred vshajajočim solncem veseleč se njegove svetlobe in zlate svobode. Koroška mladina zopet poje in hoče s svojo pesmico v Ljubljano, Celje in Maribor. 30 kmetskih fantov priredi prihodnjo nedeljo dne 10. novembra koroški koncert v Unionu. Peli bodo 21 koroških pesmic in sicer tako, kakor jih pojejo oni. Maribor hoče slovesno sprejeti svoje brate, Glasbena Matica jih pozdravi z zastavo in eno pesmijo, k sprejemu na postaji pa pridejo tudi vsa druga mariborska kulturna društva in njih zastopstva. Skratka, Maribor pripravljaja svojim bratom tam preko meje prijateljski in bratski sprejem. Če bi me kdo vprašal, kako ta zbor poje, bi ne vedel odgovora, znam pa, da bi se oni pred 15. leti mirno lahko pokazal v Ljubljani. Najbrže tudi »ta mladi« ne bo zaostajal za svojim očetom. Na vsak način jim želimo vsi najlepših uspehov. I. Arnuš.

Mrzilo bo!

Zato si takoj nabavite pletene kostume, pletene telovnike, puloverje, otroške obleke. Perlo v veliki izbiri in po najnižjih cenah pri tvrdki

Ana Nobecker, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Mariborski in dnevi drobiš

Praznik Useh svetnikov

je bil v Mariboru izredno veličasten. Že v predpoldanskih urah je bilo opaziti splošno živahnost, popoldne pa so ulice spričo velikega prometa nudile prav veličastno sliko. Množice ljudstva in nepregledne vrste vozil so napolnile dovoze in odvoze na pokopališča. Mestni magistrat je uredil promet s posebnimi predpisi, za red pa je poskrbela policija, ki je na vseh križiščih zaposlila prometno osobe.

Polagoma se je mesto izpraznilo, na pokopališčih pa so pričeli obredi v počastitev spomina vseh mrtvih. Ljudje so postajali pred gomilami svojec in tovarišev, ki jih je zagrnila lopata in premišljevalje šepetali molitve. Marsikatero oko je zalila solza boli in tuge.

Med obredi je svirala vojaška godba, oddelek pešcev pa je oddal dve salvi, dočim je nad njivo večnega počitka krožilo letalo in vrglo na pokopališče vence Aerokluba, tvornic Zlatorog in tvornic Raab-Katzensteina. Obiskovalci so prihajali celo po obredih, tako da sta pokopališči bili natrpani prav do mraka, ko je pričelo rahlo škropiti na tisoče lučk, ki so razsvetljevale grobišča in brlele v spas duš pokojnih.

Ob mraku so se množice pričele razhajati v popolnem miru in tišini. Stehernemu, najpriprostejšemu mislecu, pa je bilo na umu: »Al' dneva ne pove nobena pratka ...«

Aero-meeting v Mariboru

Občinstvu bo jutri dana prilika, da si pridobi eno izmed razpisanih nagrad in sicer s čim pravilnejšo cenitvijo višine, iz katere se bo spustila gđč. Schumanova na tla. Na nalašč za to določenih kartah vpiše vsak posetnik od njega precenjeno višinsko razdaljo v metrih (od 10—10 m, n. pr. 970 do 980 itd.) in sicer po izvršenem skoku. Izpolnjene karte se potem oddajo v nabiralnike, ki so v to svrhu postavljeni pri vhodih.

Pilot se zaveže s častno besedo, da ne bo izdal nikomur niti najmanjših tozadevnih podatkov, ampak bo izmerjeno višino takoj pismeno javil komisiji, ki bo to listino takoj zapečatila. Ko bodo vsi cenitelji oddali cenilne karte, bodo nabiralniki na pripravljenih avtomobilih odpeljani v dvorano, kjer se bo vršilo nato žrebanje.

Kot nagrade so določeni sledeči brezplačni poleti: 1. Maribor - Zagreb - Maribor; 2. Maribor - Celje in nazaj čez Pohorje; 3. Maribor - Ptuj in nazaj; 4. 5 krožnih poletov nad Mariborom.

Komisijo tvorijo sledeči gospodje: dr. Hilarij Vodopivec, drž. svet. v p., dr. Fr. Rataj, sekcijski svetnik, Ivan Ašič, notar, dr. Ravnik in dr. Kimovec, odvetnika, Rupert Pivec, mornariški generalni komisar v p. in šef urednik Udo Kaspar.

Ako bi slabo vreme tudi to nedeljo prireditev onemogočilo, izjavlja vodstvo meetinga, da je dobilo na pristojnem mestu garancijo, da se izvrši ravnokar opisana točka programa prve dni prihodnjega tedna, čim bodo to dopuščale vremenske prilike.

Kolinsko cikorijo

ima vsaka gospodinja najrajši, ker lahko z njo skuha res dobro belo kavo. Priporočamo pa tudi našo »Redilno kavo«, ki ne potrebuje nikakega drugega dodatka in je sama z mlekom prav okusna in zdrava

Avtobusni promet na letališče na Teznu.

Jutri, v nedeljo, bo radi letalskega dne na Teznu, mestni avtobusni promet pomnožen. Vozilo bo 7—8 avtobusov z Glavnega trga na letališče. Tezenska proga se bo popoldne usmerila samo na letališče. Tudi s proge Studenci bo pritegnjen 1 avtobus na letališče, na progi Studenci - Glavni trg pa bo vozil samo 1 avtobus.

Iz Slov. Bistrice bo odpeljal udeleženec meetinga avtobus ob 12.30 in se bo vračal v Slov. Bistrico ob 8. zvečer.

Petelnova očala so najboljša!

Poslednje porotno zasedanje

V ponedeljek, dne 2. decembra bo pričelo zimsko porotno zasedanje v Mariboru, zadnje v zgodovini mariborskega porotnega sodišča. Z novim letom bo stopil namreč v veljavo nov kazenski postopek, ki določa za težje primere hudodelstva in zločina petčlanski senat.

Katere primere bo obravnavala poslednja porota, še ni določeno, dne 26. t. m. pa so bili izzrebani naslednji porotniki: Ljudevit Fluher, veleposestnik v Metavi; Mihael Krajnc, posestnik v Lahoncih; Matevž Tominc, posestnik v Dolni; Franc Masten, posestnik v Pušincih; Ludovik Brumen, trgovec v Murski Soboti; Jakob Košič, fin. preglednik v Račjem; Adam Varga, posestnik in župan v Ivanjkovcih; Franc Vezjak, posestnik v Sp. Poljčanah; Maks Pratkanar, posestnik Onkraj Meže; Anton Lah, posestnik v Črešnjevcu; Simon Golob, posestnik v Vasi 33; Viktor Glaser, lesni veletrgovec v Smolniku; Jurij Pal, posestnik v Barislovcu; Josip Fingušt, posestnik, Gor. Jablanca; Ivan Hrašovec, posestnik v Grabonosu; Josip Rajšp, nadučitelj v pok. Krčevina; Štefan Grajner, posestnik v Rošpohu; Josip Plešivčnik, veleposestnik v Dobji vasi; Josip Marinič, posestnik v Dolni; Josip Gregorec, posestnik v Grajeni 19; Andrej Čuš, posestnik v Mezgovcih; France Krefl, posestnik v Grajenščaku; Anton Potočnik, posestnik in župan v Framu; Franc Hlade, trgovec v Jurskem vrhu; Franc Majcen, posestnik v Podlehniku; Jože Sakelšek, posestnik v Podlehniku; Franc Antolič, trgovec v Sv. Tomažu; Franjo Rajh, posestnik v Ormožu; Alojz Pihlar, posestnik v Čarovcu; Ivan Magdič, župan v Borecih; Franc Bezjak, župan v Moškanjcih; Josip Benko, industrijalec v Murski Soboti; Janez Rotman, župan v Sp. Gasteraju; Jože Klanjšček, posestnik na Pobrežju; Anton Ribič, posestnik v Dobrenjah.

Za nadomestne porotnike pa so izzrebani: Emanuel Ilich, Jakob Lah, Milan Koser, Anton Golež, Stanislav Vidovič, Anton Paš, Alojz Horvat, Jakob Senekovič in Vinko Jereb.

Samo še trije dnevi nas ločijo od premijer

Stari Heidelberg

Simfonija ljubavi mladih src, najlepši spomin človeškega življenja. — Filmska krasota, katero se ne more dovolj nagledati in nikoli pozabiti.

Solo petje in posebna godba. 2826

Pride v torek, dne 5. novembra v Kino Union.

Za jesen in zimo KARO-čevlje. VI.

Krajevni odbor Rdečega križa v Krčevini

priredi v soboto 9. nov. v gostilni Vombek, Aleksandrova cesta ob 7. zvečer »Martinovo zabavo«. Na sporedu je prvovrstna godba na lok, petje, ples, šalivi srečolov, dražba pečene in žive gosli itd. Ker je čisti dohodek prireditve namenjen za božičnico ubogim šolarjem in občinskim revežem, zato odbor prosi in pričakuje številne udeležbe. 2815

Radio naprave,

elektronke in ves sestavni material, samo prvovrstni fabrikati, dobite ceneno pri Radio Ljubljana, podružnica Maribor, Gosposka 37. Oglez brezobzven! 2825

SVETOVNA TGO ZNAMKA

Trpežne svilene nogavice v vseh modnih barvah tudi bluetone Din 95.— Samoprodaja:

CHIC, GOSPOSKA ULICA 15.

Telesno zaprtje,

slaba prebava, abnormalno razkranjanje in gniloba v črevesu, pomnožena vsebina kisline v želodčnem soku, nečistost kože na obrazu, na hrbtu in prsih čerasti turji, marsikateri katari motne sluznice preidejo z uporabo naravne »Franz Josefove grenčice. Stevilni zdravniki in profesorji uporabljajo »Franc Josefovo« grenčico že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov z največjim uspehom. »Franz Josefova« voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. - št. 1

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Sobota, 2. novembra ob 20. uri »Župan Stilmondski«. Ljudska predstav. Znižane dramske cene. Kuponi.

Nedelja, 3. novembra ob 20. uri »Piskrovec«.

Ponedeljek, 4. novembra. Gostovanje v Celju.

Torek, 5. novembra ob 20. uri »Stilmondski župan« ab. A. Kuponi. Znižane cene.

Celjsko gledališče.

Ponedeljek, 4. novembra ob 20. uri »Piskrovec«. Gostovanje Mariborčanov. Četrtek, 7. novembra ob 20. uri »Koncert Brandl-tria«.

Nedelja v mariborskem gledališču. Da se širšim slojem omogoči poset. Leharjeve operete »Piskrovec«, ki je našla mnogo odobravanja, se ista uprizori v nedeljo, 3. t. m. Opereta je muzikalno lepa in njena vsebina zabavna.

Pred 15. leti

Na prebujni koroških Slovencev se menda ni nikdar toliko delovalo ko v začetku tega stoletja do izbruha svetovne vojne. Skoraj vsaka župnija je imela kako narodno društvo, kjer so se zbrali zavedni elementi in vabili omahljivce in malovernike v svojo sredino. V tej dobi so imeli že svoja bralna, tamburaška, pevška in izobraževalna društva, hranilnice, čitalnice, delavske in narodne dome, lepo urejene odre, izvrstne igralce in narodne godbe, z eno besedo, vse, kar si našel drugod med najbolj probujenimi slovenskimi brati. Že v tistem času smo se pripravljali, da nesemo koroško pesem v originalu, to je tako, kakor jo poje rojen Korošec, v slovensko metropolo. V to svrhu so se sestajali mladeniči iz Boroveli, Spodnjega Roža, Kotmarevasi, Bilčova, Glinj in Podljudelja v Šentjanžu in

Emerik Beran

S 1. novembrom je zapustil naše mesto profesor Emerik Beran ter se stalno naselil v Ljubljani. Z njegovim odhodom je izgubil mariborski muzikalni življenjski nedvomno najbolj markantno osebnost, ki je bila z vsem našim muzikalnim pokretom več kot 30 let v najožji zvezi.

Na mariborsko moško učiteljsko je prišel profesor Beran leta 1898. iz Brna, svojega rojstnega mesta. V Brnu je absolvirala konzervatorij, katerega je takrat vodil sloviti češki skladatelj Leoš Janáček. Ta je svojega učenca izredno čislal ter mu ohranil prijateljsko naklonjenost do smrti. Dokaz temu tudi, da ga je nadomestil po absolutoriju na zavodu samem, kjer je predaval praktično teorijo, instrumentacijo in igranje partitur. Nameščen pa je bil obenem na ondolnem državnem moškem učiteljsko do svojega odhoda v Maribor. Ko je dospel v Maribor, na svoje definitivno mesto, se je začel uveljavljati kot čitalniški pevovodja. S kakim uspehom, razvidimo najbolj iz poročila o njegovem prvem nastopu ob priliki čitalniške prireditve v Gambrinovi dvorani. Tam čitamo med dr.: »Pesmi, ki so se pele, so bile večinoma narodne. Odkar imamo novega pevovodjo, strokovnjaka prve vrste, nenavadno nadarjenega mladega umetnika, neguje naš lep mešani zbor narodno pesem s posebno vneto; pevovodja se njih nežnosti in globokosti čustva ne more nasladiti. Naš zbor pa zna te pesmice tudi tako peti, da brez baharije rečemo, devet mest prepotovavši ne najdeš takega petja. Iz srca se veselimo našega mojstra.« (Slov. Gosp. 1899, št. 12).

Ko je bil v tem letu na svečan način otvorjen Narodni dom, je istotako Beran spet vodil muzikalni del. Pa tudi pozneje, ko se ni več uveljavljal kot zborovodja, je ostal s slovensko glasbo v najožji zvezi. Zanimal se je za vsak pokret na tem polju in bil duša komornim večerom v Narodnem domu.

Ko sva začela delovati skupno na moškem učiteljsko, je bila njegova prva skrb ustvaritev šolskega orkestra. Zlasti po dograditvi novega šolskega poslopja (1907) so bili v to dani pogoji. Razmah je bil nepričakovan in rečemo lahko, da so bile naše takratne šolske prireditve na višku, za katerega bi nas lahko zavidal marsikateri muzikalni zavod. To so pripoznali tudi krogi, ki sicer iz narodnostnih ozirov niso bili naklonjeni zavodu. V članku dr. Preis-a (Musikkultur Südsteiermarks) čitamo: »Aus der Marburger Lehrer- und Lehrerinnenbildungensanstalt ging manch tüchtiger Musiklehrer, manch trefflicher Organist hervor.«

Cela generacija učiteljev deluje danes in se spominja gotovo s hvaležnostjo svojega učitelja, v katerem je vedno videla glasbenika širokega obzorja in temeljitega znanja, kakor tudi dobrohotnega človeka.

Beran je izrazita in tankovestna muzikalna osebnost, katero še odlikuje stalno stremljenje po strokovni izpopolnitvi. Radi tega je zavzemal v muzikalnih krogih vedno ugledno mesto. Cenili so ga kot temeljitega orkestralista in instrumentatorja, kakor sploh muzikalnega teoretika obsežnega znanja. Številne so njegove skladbe, ki jih shranjuje večinoma v rokopisih. V »Novih akordih« so objavljene: Madrigal, Vesna krasna in Podoknica. Dve pesmi za alt in klavir je založil Höfer v Mariboru. V rokopisih so: Meluzina (opera v treh dejanjih), simfonija za velik orkester, dva godalna kvarteta, tri slovenske maše i. dr. Proizvajala so se sledeča večja dela: Tri legende za velik orkester (Brno, Maribor, Ljubljana, Zagreb), Idila, Dumka in scherzo, Žalobna simfonija (Maribor), Hymnus za soli, zbor in velik orkester (Brno), Kantata za zbor in orkester (Brno) ter manjše instrumentalne skladbe, zbori in pesmi.

Vodstvo ljubljanskega konzervatorija je poklicalo lani profesorja Berana na svoj zavod, da prevzame pouk v celogranju. Dobilo je z njim najvestnejšega strokovnjaka na tem polju, ki mu je še podana naloga, da organizira pouk od najnižje do najvišje stopnje. S tem častnim pozivom je prišel Beran takorekoč na njemu odgovarjajoče mesto in njegovo delovanje v Sloveniji dobi svoj najlepši zaključek in priznanje.

H. D r u z o v i č.

Iz Trsta in Gorice

V tržaški pokrajini je po računu fašistov od 30 občin 20 čisto slovenskih. Razširjen je med »drugorodci« goriški »Novi list« in v njihovih hišah je še polno raznovrstnih slovenskih knjig. Predsednik deželnega odbora »Balila« Aldo Lussi poziva Italijane, ki imajo knjige in ilustrovane revije, da naj jih podarijo knjižnicam, ki se morajo ustanoviti po vseh slovenskih selih, da bo zlasti mladina čitala zabavne in poučne reči v italijanskem jeziku ter se tako izogne slovenski knjigi. Lussi pričakuje za svojo akcijo knjig in denarja, da bi spravil med Slovence tudi italijanske dnevne časopise.

Na vsakem večjem fašističnem zborovanju se zaleti glavni govornik v Jugoslavijo. Tej navadi dosledno se je obrnil na občnem zboru tržaškega fašizma zvezni tajnik Cobolli junaško proti Jugoslaviji in rekel: »Mi na vzhodu ne predstavljamo samo krepke brambe prsi ampak tudi del in politične granice so omejene na primeru med konstruktivnim narodom in raztrgano zmesjo ljudstev, veroizpovedi in stremljenj...« Sledilo je burno ploskanje.

Kar po vrsti dezertirajo v pristaniščih Zedinjenih držav pomorščaki iz Julijske krajine. Oblasti zopet razglašajo, da čaka take ubežnike kazni v Ameriki kakor v Italiji in opozarja jih na naraščajočo brezposelnost onstran morja, toda vse to ne zaleže nič. Življenje doma je vedno bolj grenko in tako si poiščejo mladi ljudje pot v Ameriko tudi z mornariško službo.

V prvih devetih mesecih t. l. so popili v Trstu obdačenega vina 113.699 hl z inkasom 5.711.459 lir s strani užitniškega urada. Ni dvoma, da je steklo po grlih tržaških pivcev tudi mnogo neobdačenega vina. Piva so popili v tem obdobju 5823 hl, ki so dali užitnine 193.409 lir. Svežega mesa so pojedli v devetih mesecih 6.147.741 kg in zmrznega 2.156.702 kg. Rib so povžili 1.380.150 kg.

Postojna šteje sedaj okoli 4000 prebivalcev. Promet je velik. Letos je bilo

Sličice iz slovenskega Maribora

Slovenska deca z nemško pesmijo.

Nedelja je, lep jesenski dan in vsakdo, kdor le more, se napoti v prijazno okolico. Nekateri gredo samo do bližnjih gostilen in vinotočev, drugi pa obiščejo tudi bolj oddaljene kraje. Zakaj ne bi te lepe prilike pred bližajočo se zimo izrabila tudi delavska mladina? Rdeči voditelji so jo organizirali v mladinskem ogranku telovadnega odseka »Svobode«, v mladinski sekciji »Prijatelj prirode« in bogsigavedi še kje. In je šla vedrih in veselih lic nekam tja gori k Sv. Urbanu. Spremljali so jo voditelji z jestvinami in kuhinjskimi pripravami na plečih, a ko so se vračali v mesto, so ji veleli zapeti.

Prijetna in ubrana je bila pesem malih deklic in dečkov, ki so šele pričeli hoditi v šolo ali pa morebiti šele bodo, prijetna tudi onih, ki hodijo že v višje razrede. Marsikdo se je ustavil in prisluhnil.

»Kdo neki prepeva?« so spraševali izletniki.

»Pa kakšno pesem pojo? Ta ni slovenska — nemška je!«

»Nemška?«

In bila je zares nemška! Nemška pesem, ki so jo peli slovenski otroci slovenskih delavcev v slovenskem Mariboru, da bi zapeljani po tistih, ki so jih vodili, javno dokumentirali svoj — internacijonalizem... Pa ga niso, ker pokazali so samo, da so hlapci, še vedno hlapci tiste mentalnosti izpred osvobodjenja, ko je bilo »fajn« in »nobel« biti — renegat. Zaveden proletarjec pa ni hlapec, temveč je ponosen na jezik svoje matere proletarke, na naj bo že Slovenka, Nemka, Italijanka ali pa Kitajka. Ponosen je nanj kakor na svoj Internacijonalizem. Kje daleč, daleč so še naši rdeči bratje od tega — spoznanja!

Bog jim grehe odpusti...

v Postojni mnogo letoviščarjev. Za zimo pripravljajo drsališče in smučarje vabijo, da se razvije zimski sport, kajli »Postojna mora napredovati v vsakem pogledu, da postane tujcem imponirajoče obmejno italijansko mesto.«

33letnega posestnika Josipa Antončiča iz Štomaza so osumili, da je zažgal svoj hlev z namenom, da bi dobil odškodnino od neke veronske zavarovalnice. Orožniki v Sežani so takoj začeli govoriti o požigu, ker ti ljudje Slovincem sploh nič ne verjamejo, in Antončič je bil res obtožen požiga. Pred sodniki je odločno trdil, da on ni zažgal hleva, na kar je bil po obsežni razpravi oproščen obtožbe.

Odbor istrske zadružne zveze se je v svoji zadnji seji bavil s položajem »drugorodnih« zadrug, ki so bile včlanjene v tržaški zadružni zvezli, ter je sklenil, da sprejme zadružna zveza v Puli 70 odstotkov posojil, ki jih je tržaška zadružna zveza dala istrskim posojilnicam, in 85 odstotkov njenih dolgov. Izvzeto je posojilo, dano Istrski posojilnici v Puli.

V Mikuževem hotelu pri Fv. Luciji se je vršila laška prireditve v korist »Dopolavora«. Na vzporedju so bile deklamacije in petje. Odlikovali sta se šolski deklici Muznikova in Manfredova, ki ju je izučil za nastop učitelj Toroš. Glavno na tej veselici pa je bilo furlansko petje. Povabljen je bil pevski zbor iz Morara v Furlaniji. Fašistično poročilo trdi, da so furlanske pesmi neizmerno ugajale Slovincem in občinski komisar Morgutti je pri odhodu pevec povdarjal, da bodo furlanske pesmi kmalu razumeli in peli tudi slovenski domačini. Prireditve se je zaključila s plesom.

V Idriji se bodo vršile odslej tudi italijanske pridige. To je zahteval goriški prefekt Dompieri. Goriški fašistični zvezni tajnik Pino Godina je rekel na svojem posetu v Idriji, da so te pridige ob meji velikega političnega pomena... »pa naj se sosedje še tako zadirajo in pljujejo svoje laži na Italijane.«

Slovenska dekleta s Primorskega doma.

V okoličanski gostilni je bilo živahno življenje, najbolj živahna pa je bila mešana nemška družba. Pila je in pela ter se prijetno zabavala. Vsi so govorili tako pristno »marburgerisch«, tudi dekleta, da nikdar in nikoli ne bi bil mogel dvomiti o njihovem pristnem nemškem poreklu. Kako pa tudi, ko so posebno fantje, znani mariborski nemški fantje, tako ostentativno kazali svojo nacionalno barvo.

In takrat, prav takrat, ko sem bil najbolj prepričan, da so moji sosedje najčistejše teutoburške rase, je pristopil k meni znanec in me je vprašal:

»Ali jih poznaš?«
 »Moške da, dekleta pa ne...«
 »Prav zaradi deklet sem mislil.«
 »Zakaj?«
 »Ker so Slovenke.«
 »Slovenke?«
 »In še Primorke.«
 »Nemogoče...«
 »In vendar je res. Ona plavalaska je hči gospoda X.«
 »Te visoke slovenske osebnosti na veleuglednem položaju? Ni res!«
 »Ona druga je Ypsilonova.«
 »Lažeš!«
 »Ona tretja je Zetova.«
 »?? ??«
 »Da, prijatelj, vse je res, a res je tudi, da jih boš zaman iskal v slovenski družbi in da jih boš slišal govoriti »marburgerisch« tudi kadar bodo same. Če boš imel izredno srečo, jih boš morebiti zalotil kdaj tudi še ob govorici tržaškega starega mesta — ob slovenski pa — bog vedi če sploh kdaj...«

In sem verjel in premišljeval: »Enajst let je že od tistih časov, ko so rekli, da je umrla Avstrija in rekli so tudi, da posledje ne bo več pogojev za novo nemškutarijo. O, kako bridka, kako krvavo so se varali, kajti Slovinci smo ostali Slovinci tudi v — Jugoslaviji!«

Odolohrani zobe zdrave in jamči za sveže dišeč duh!

Izgnanec iz Porenja.

Sredi noči je meril mariborske ulice bradat možki in je ustavljal pasante, ki so govorili nemško:

»Gospodje, ubog delavec sem, izgnanec iz zasedenega Porenja. Izgnali so me v Maribor, ker sem Mariborčan, a v Mariboru me zopet preganjajo, ker sem Nemec. Usmilite se me! Ženo imam in otroke in ne vem kaj bi v usta dal in kam bi legel. Vsaj 5 Din prosim za slamo za prenočišče.«

»O, Armer!« so vzklikali in mu dali ta 5, oni 10 dinarjev. Ko pa je obhodil vse ulice in ganil do solz vse svoje rojake, je šel v gostilno in se je napil. Pijan pa je zabavljajl čez vse, kar je slovenskega in hvalil svoje »Landsleute deutscher Gesinnung«.

Je pač vedel zakaj. Poznal je svoje jogre in je vedel, kje jih je treba popiti, da se jim mošnjički razvežejo. Kdor ne zna — naj ostane doma!

E.

Litteraria

Slovenske literarne nagrade. Akcija za obuditev zanimanja za slovensko knjigo in literarno produkcijo je prešla v zadnjem času od besed do dejanj. Cela vrsta družb in korporacij je v zadnjem času razpisala nagrade za najboljša leposlovna dela, ki se bodo izdala v leposlovnih listih ali pa rednih in izrednih publikacijah. Največ t. j. sedem literarnih nagrad, je razpisala ameriška socialistična »Prosveta« in je v ta namen določila 1000 dolarjev, krog 56.000 Din. Nagrade bodo dobili slovenski ameriški ali pa tukajšnji pisatelji za najboljša dela iz ameriškega ter ameriškega in tukajšnjega delavskega življenja. Drugo nagrado v iznosu 10.000 Din je razpisala »Prosvetna zveza« v Ljubljani za najboljšo ljudsko igro, tretjo, 3000 Din, »Slovenska Straža« v Ljubljani za kratko igro, ki naj bi prikazovala kalvarijo našega zasužnjenega ljudstva v Italiji, četrto in peto — vsako po 2000 Din — Mladinska Matica za dvoje mladinskih del, šesto pa Vodnikova družba v iznosu 5000 Din, za najboljšo povest iz domačega življenja sedanosti ali preteklosti. Mimo teh pa obstoja tudi še razpis Slovenske Maticе za najboljšo povest za Knezovo knjižnico, ki pa bo prejela samo običajni honorar brez posebne nagrade. Tako je sedaj razpisanih 13 slovenskih leposlovnih nagrad v skupnem iznosu 78.000 Din. Vse te nagrade so pa le slučajne, kajti stalne literarne nagrade, ki bi se podeljevala redno vsako leto avtorju najboljšega slovenskega izvirnega dela, žal, še nimamo in je najbrže v doglednem času tudi ne bomo imeli.

Slovenska založništva v Mariboru, Celju in Ptujju. Maribor, dasiravno je za Ljubljano največje slovensko mesto, do nedavna pravega založništva, ki bi se redno pečalo z zalaganjem in izdajanjem knjig, sploh ni imel. Najbolj redno je še zalagala in izdajala knjige Cirilova tiskarna v znani poljudni »Cirilovi knjižnici«. Pravo založbo smo dobili šele sedaj v »Tiskovni založbi«, ki je izdala že dvoje knjig in izda v kratkem tretjo. Poleg tega pa so izdajali sporadično knjige v Mariboru doslej tudi: Mariborska tiskarna s svojo Mariborsko tiskovno zadrugo (ki je v poslednjem času z zalaganjem popolnoma prenehala), Ljudska tiskarna, Sokolsko društvo, Učiteljski dom ter knjigarna Sax. Nekaj knjig je po prevratu izšlo tudi v samozaložbi. V Celju je največja založba Mohorjeva družba z rednimi edicijami za ude, Mohorjevo knjižnico in »Mladiko«, poleg nje pa se uspešno uveljavlja knjigarna Goričar & Leskovšek in tiskarna Rode & Martinčič. V Ptujju je izšla doslej le ena knjiga in to je izdala in založila Ptujška tiskarna.

„Bahovi križarji“

Prepoved alkohola je za suhe dežele precejšnja nadloga, zlasti za one, ki so še nedavno neomejeno častile zaščitnika pivcev malika Baccha. Celo Amerika, kjer so že davno pregnali vernike iz Bacchovih templjev, nima miru pred drznimi tihotapci — Bacchovimi križarji, ki se poslužujejo vseh mogočih sredstev, samo da spravijo v deželo vsaj nekaj toli pogrešane mokrote.

Neki ameriški novinar je založil zanimivo knjigo »Whisky ahoi«, ki v mogočnem zanosu opisuje romantiko življenja tihotapcev alkohola. Avtor je preživel burne tedne na preganjanjih in zasledovanih ladjah ameriških prekupevalcev spirituoza in ravno tako tudi neprijetne dni na motornih čolnih in ladjah ameriške policije, ki se nahaja v neprestani borbi z nevarnim tihotapci. Pustolovščine Sherlock Holmesa, romantična divjega zapada in pravljice Karla Maya so zatemnela v burnosti dogodkov in doživljanjev, ki nam jih v svoji knjigi opisuje ameriški novinar.

Prepoved alkohola na Finskem pa je imela ravnotako za posledico začetek tihotapske romantike. Kako bi se naj Finec, krepki severnjak, izneveril svoji tolažbi, zavrgel Baccha in se odpovedal alkoholu? Saj deset dolgih mesecev solnca skoraj ne vidi. Deset mesecev mraza mu je vendar krajšal in lajšal le alkohol. Sicer je na Finskem vse v najvzornejšem redu, toda manjka vodka. Vsa Finska je do prepovedi vonjala po punču, toda preko noči so omanne vonjave spuhtele in v deželi je nastopila suša. Za pregnanega boga Baccha pa so se takoj zavzeli njegovi križarja-tihotapci in na Finskem so zavladale prav ameriške alkoholne razmere, vendar s to razliko, da je finska policija skoraj brez moči v borbi s tihotapci, ki uvažajo najmanj toliko, kot je pred prepovedjo konzumirala dežela.

Jesenske, meglene noči so kakor našaš za drzna podjetja tihotapske sezone, ki je na Finskem v burnem razmahu. Uvod v glavno sezono pa je tvorila pravcata pomorska bitka, katere se je udeležilo pet edinc. Ti moderni policijski čolni s strojnimi so v temni noči opazili v megli pošastno senčo motorne križarke, ki se je previdno, brez ropota bližala obali. Na poziv, naj se strazarjem obale javi, je s križarke odgovorila strojnica in salve strelcev. Tudi motorni čolni so obsuli križarko s serijami zrn iz svojih pušk. Predno se je bitka utegnila razviti, so s strani pričele na policijske čolne padati granate malokaliberskih topov. Tihotapski brod je prihitel ogroženi tovarišici na pomoč.

Čuvarjem suhe morale pa ni preostalo nič drugega, kakor pobegniti z bojišča in dovoliti tihotapcem izkrcavanje alkohola, ki ga na Finskem še ne bo kmalu zmanjkalo.

Katera umetnost je najbolj razširjena

Ako imate kedaj bolečine, veste seveda takoj odgovor: Najbolj razširjena umetnost je zdravniška! Ali nimaš morda ravno razne tete in stare mame na stotine zdravil in sredstev vsak čas na razpolago, da svoje trpeče sorodnike — še bolj ...?

Hrepenenje in stremljenje po »zdravljenju« drugih je že staro. Že neka stara italijanska kronika pripoveduje o nekem florentinskem vojvodi, ki je vprašal svojega dvornega norca, katera umetnost je po njegovem mnenju najbolj razširjena.

»Zdravniška,« je odgovoril norec. »Dokaži mi to,« je rekel vojvoda, »in podarim ti sto cekinov.«

Ko je šel vojvoda prihodnjo nedeljo v cerkev, je našel svojega dvornega norca z zavezano glavo na stopnicah cerkve. Številni verniki so se ustavili pred njim, nagovarjali po njihovem mnenju bolnega norca in mu dajali sredstva, da bi si olajšal zobobol, nad katerim se je pritoževal.

Po službi božji se je norec smehljaje približal vojvodi in mu rekel: »Ali Vam nisem povedal, gospod, več kot 60 nasvetov proti zobobolu sem dobil. Priznajte, zdravniška umetnost je najbolj razširjena!«

In vojvoda je res izplačal svojemu modremu norcu dogovorjeno vsoto.

Rusi na daljnem severu

V Rusiji vedno bolj narašča interes za daljni sever. Letos so sovjeti poslali v severne pokrajine več znanstvenih ekspedicijskih, ki so v znanstvenem pogledu opravile ogromno delo. Zanimanje Rusije za severne predele pa je tolmačiti z ogromno dolžino obal, ki meje na severno Ledeno morje. K intenzivnemu proučevanju severa sil

Rusijo torej geografska lega.

Rusi so ustanovili v Lenjingradu institut za proučevanje severa, posebno arktično komisijo, institut za proučevanje morij in komitet severnih narodov. V zadnjih letih so organizirali več meteoroloških opazovalnic od Nove Zemlje na otokih sibirskega Primorja pa do Vranglovega otoka. Ruski piloti so izvršili nešteto poletov nad polarnimi pokrajinami, razen tega pa je uspelo ledolomilcem prebiti prehod skozi Karsko morje.

Intenzivno delo na severu omogoča severnim narodom hitrejši razvoj, njih lovišča se večajo in živinoreja cvete. Radiopostaje javljajo redno meteorološko podatke in pospešujejo plovo. Trgovski parniki plovejo pod vodstvom ledolomilcev prav do ustij sibirskih rek in priključujejo ogromne sibirskopokrajine trgovskemu prometu. Vzporedno z osvajanjem otokov v Lednem oceanu se nudijo nove gospodarske možnosti: razvoj lova na severno zverjad in morske živali, gojenje lisic na otokih, ribarenje v severnih vodah itd. Veliko uslug pri osvajanju severa je storil ledolomilec »Krasin«, ki je prevozil letos 900 milj skozi ledena polja Karskega morja. Po 104 dneh naporene vožnje se je vrnil v Lenjingrad, kjer bo prezimil.

Grško gostolubje

Gostolubje je veljalo pri Grkih za najsvetejšo dolžnost, kajti bogovi so čestokrat prišli med grešni svet v podobi človeka in izkušali zemljane, ali so dovolj gostoljubni ali ne. Nekateri učenjaki trdijo, da je bil ravnostrah pred bogovi in tajnimi silami glavni razlog grškemu gostolubju. Strah je bil torej povod grške gostoljubnosti, ki jo je tradicija ohranila do danes, tako da se tudi sodobni Grk odlikuje v gostolubju pred pripadniki mnogoterih narodov.

Veliko pozornost vzbuja izložba tvrdke M. Iger-jev sin, urar

Gosposka ulica 15.

V okusno aranžirani izložbi dobite najkrasnejše stvari v veliki izbiri in po brezkonkurenčnih cenah.

Oglejte si izložbo in ne bo vam žal!

Prodaja tudi na obroke.

2158

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodevinski roman iz starih Benetk 207

»Ali znaš brati?« je vprašal naglo, pomolil pismo gondolirju pod nos, pozorno ga motreč z očmi. Mož je zmajal z glavo.

»Potem daj komu izmed svojih ljudi, da ti prebere!«

»Tudi oni ne znajo, ekscelenca.«

Roland si je zadovoljno oddahnil. Zdaj je vedel, da mu sme zaupati svoje pismo, ne da bi ga prečital.

»Veš,« je dejal, »stvar je ta, da se vrnem v Benetke in da nimam pri sebi tistih sto srebrnjakov, ki sem ti jih obljubil.«

Gondolir bi mu lahko odgovoril, da se mu je zdelo, da sliši cingljati obilo zlata v Rolandovem pasu, ko je ta pomolel njegovemu tovarišu iz sosednje gondole denar, ki ni mogel biti drugega, kakor lep, nov cekin.

Toda ta gondolir je bil pameten mož in si je dejal takoj, da njegov pasazir, ki je bil zmožen plačati cekin za — vsaj dozdevno — brezpomembno pojasnilo, ni zmožen prelomiti dane besede zaradi sto srebrnjakov.

»Zaupam vam,« je dejal preprosto. »Plačali me boste, ko se vrnete.«

»Ne; to pismo je nakaznica za tvoje plačilo, ne sto srebrnjakov, marveč stodvajset. Ravno zato sem hotel, da je prečitaš.«

»Saj mi vaša ekscelenca sama pravi, kaj stoji zapisano. To je isto, kakor da bi ga bil prebral.«

Roland je zamišljeno priklimal z glavo.

Toda nova slutnja mu je šinila po glavi.

»Če ne znaš brati,« je dejal motreč gondolirja iznova, »potemtakem tudi ne znaš pisati?«

»Tudi ne, ekscelenca,« je dejal vrli mornar smehljaje.

»Kako pa, da imaš v svoj gondoli pisalno pripravo?«

»To je kaj enostavno, ekscelenca. Gotovo ste zapazili, na katerem kraju nabrežja sem imel svojo gondolo priklenjeno; par korakov od Aretinove palače ...«

»No?« je dejal Roland, »kaj je skupnega med Aretinovo palačo in tvojo tinto?«

»Vaša ekscelenca morda ne pozna pesnika. A jaz ga poznam! ...«

»Torej?«

»No, torej. Pogostoma se pripeti, da Aretino, ki se mu njegova krasna gondola neznansko smili, sede v mojo, kadar se hoče peljati na izprehod.«

»Aha! ...«

»Prvikrat, ko se je to zgodilo, me je naenkrat poprosil, naj mu dam pero, črnilo in papirja. Bila sva na sredi Lida, in ker nisem imel nobene izmed reči, ki jih je zahteval od mene, je začel kleti kakor pravcat pagan, in kričati, da sem mu pogubil prekrasno inspiracijo, in da je po moji krivdi ob več nego tisoč srebrnjakov. Pripomnil je celo, da mi odreže ušesa, ako se še kdaj zgodi kaj podobnega. Od tistih dob stoji vedno črnilnik poleg mojega vi-

na in, da povem po pravici, gospod Aretino si obilno streže v obojini.«

V kakem drugem trenutku bi se bil Roland nasmehnil navadni povesti vrlega gondolirja.

»Dobro,« je dejal. »Na to pismo. Sam veš njegovo vsebino, ki je zate dragocena.«

»Ne bojte se, da bi ga izgubil ... in še manj, da bi ga čital. Vidite ekscelenca, tudi če bi znal čitati kakor sam škof beneški, bi bili lahko mirni.«

Gondolir ni zapazil, da je njegov sobesednik prebledel.

»Saj ti verjamem, da si vrl človek,« je dejal Roland čez par trenutkov.

»Za to ne gre. Vi mi plačate sto srebrnjakov za vožnjo in za to, kar sem vam povedal, v Benetkah; in jih dodaste dvajset, da izročim pismo zvesto v prave roke; tako je.«

»Vidim, ti nisi samo pošten človek, nego tudi bistra glava. Videla se bova še, dragi mojster. Odpravi se torej nemudoma in glej, da izročiš to pismo še pred jutranjo zarjo njemu, ki mu je namenjeno?«

»In kako mu je ime?«

»Peter Aretino. Poznaš ga; zmota torej ni mogoča.«

»Ni se vam bati. Preden napoči dan, bo pismo v rokah mojstra Petra Aretina.«

»In on ti našteje dvajset srebrnjakov,« je dejal Roland ter istočasno skočil nazaj na breg.

Gondolir se je takoj začel pripravljati k odhodu, in Roland je kmalu videl barko, ki ga je pripeljala, kako se oddaljuje in izgina v noč.

VARČEVATI?

a vedno z premislekom znano je: najboljšje blago je vedno najceneje.

Vedno večji razmah

KARO čevljev

za jesen in zimo

je brez besed najboljšje dokazilo za to. Samo ena poskušnja Vas naredi za stalnega odjemalca. V

Zaščitnik gostov in vrhovni protektor gostoljubja sploh je bil v antični dobi nadbog Zeus, ki so ga imenovali tudi »Henos«, kar pomeni gostoljuben. Torej ni prav nič nenavadnega, da je Grk odprl na stečaj vsakomur vrata svoje hiše, najsi je bil znanec ali tujec, ne da bi ga vprašal, ali prihaja z dobro ali zlo namero.

Tako brezmejno zaupanje napram gostom se je pri Grkih ohranilo prav do danes. Značilno pa je dejstvo, da pozna Grk za pojem »gost« in »tujec« samo en izraz »Henos«. Henos je vsakdo, ki ne prihaja ravno iz najbližje okolice.

Po vaseh, kamor čestokrat prihajajo turisti, ne poznajo hotelov, vendar smatrajo prebivalci za svojo dolžnost, da po medsebojnem dogovoru in sporazumu porazdele goste po domovih najodličnejših vaščanov.

Nekatere vaške hiše imajo celo posebne sobe za goste, neka tesalska vas pa ima posebno zgradbo, ki služi za nastanjanje gostov. Stanovanjski dom pa je zgradil neki vaščan, ki je obogatel v Ameriki in se torej pobrigal za tujce, ki obiskujejo njegovo rodno vasico. Zanimivo je dejstvo, da je v Grčiji dolžan tudi najrevnejši pastir pogostiti došleca, ne pa obratno, kakorbi pač bilov v skladu z našimi pojmi.

Moje življenje.

»Kako je mogoče, da hočete poročiti to debelo žensko?«

»Ona je moje življenje!«

»Smešno, kdo pa naj življenje takoj smatra tako težko?«

Filozofija.

Moški, ki pade na kolena in zaprosi izvoljenko za roko, je enak kameli, ki poklekne, da ji lahko natovorijo težko breme ...

Stanovanje in prehrana
za dva gospoda v novi hiši Din 600.
Naslov brezplačno. »Marstane«, Koroška cesta 10. 2811

Enodružinsko novozidano hišo,
s kletjo, zraven njiva in sadonosnik,
pripravna za vpokojenca v Radizelu
št. 44, 15 minut od postaje Orehova
vas Slivnica prodam za Din 46.000.
(Nekaj vknjiženega). 2812

Zavarovalnica »Rodbina«
za preskrbo stanovanj v mestih, zida-
nje domačij na deželi. Prijave spre-
jema »Mojmir«, Maribor. 2814

Učenko
sprejme Vilma Ambrožič, šivilja za
dame, Gosposka ulica 2. 2828

Svinec in cinkovo pločevino,
star material, kupujemo po najvišjih
dnevni cenah. Ruda, Frankopanova
ul. 10. 2827

Gospod
se sprejme na stanovanje. Loška 5 I.

Prazno solnčno sobo
oddam takoj ali s 15. novembrom boljšemu
gospodu ali samostojni dami. Na
željo se s sobo odda tudi prazen kabi-
net. Cena po dogovoru. Naslov v u-
pravi »Večernika«. 2822

Elegantno opremljeno sobo
oddam 2 osebam s popolno oskrbo.
Majstrova ul. 16 I št. 6. 2821

Učenec za črkoslikarstvo
se sprejme. Franc Ambrožič, Grajska
ulica 2, Maribor. 2820

Mlad lovski pes
se je zatekel. Vprašati Cankarjeva ul.
14, Kočevar. 2818

Veliko, prazno sobo
oddam s 1. novembrom zakonskemu
paru brez otrok. Magdalenska ulica 77.

Trgovino z mešanim blagom
v bližnji ali daljni mariborski okolici
kupim ali vzamem v najem. Ponudbe
pod »Mešana trgovina« na upravo li-
sta. 2735

Fotografiram vse!
Portreti, brzoslike, industrija, sport.
Najnoviji aparati in svetlobne napra-
ve. Novo urejen fotoatelj. Fotomeyer,
Gosposka 39. 2286

Najvišje cene
plača za staro zlato, srebro in novce
kakor tudi za zobovje M. Ilger-ja slu,
Maribor, Gosposka ulica 15. 1548

Dajte avtomobile,
motorje, in kolesa strokovnjaku v po-
pravilo. Vozili bodete potem sigurno in
brez defektov. Popravila se izvršujejo
točno in po brezkonkurenčnih cenah.
A. Komel, mehanična delavnica, Alek-
sandrova c. 169. III

Dva gospoda sprejemem na stanovanje
in hrano. Vprašati Jadranska ulica 23
pri hišnici. 2808

Mehlovano sobo
lepo in zračno z električno lučjo, s po-
sebnim vhom, oddam gospodični na
željo tudi v dobro domačo hrano takoj.
Stritarjeva ulica 5 I. 2807

Vajenca za reklamo in črkoslikarstvo
iz boljše hiše sprejme F. Horvat, Kre-
kova ulica 18. 2799

Razsvetli bolje!

Dober krojač
dobi delo pri tvrdki Franc Mastek,
Glavni trg 16. 2788

V banko v Mariboru
se sprejme praktikant z odgovarjajočo
predizobrazbo in vojaščine prost. Po-
nudbe je nasloviti pod: »Praktikant«
na upravo lista. 2787

Prodaja in popravila ur
z garancijo po nizki ceni pri
Jakobu Mulavec, Kralja Petra
trg 1 (pri drž. mostu).

Krasne pletene obleke
v veliki izbiri, po zelo nizki ceni pro-
daja: Pletarna M. Vežjak, Maribor,
Vetrinjska ulica 17. 2319

TELEGRAM!

Pozor! Senzacija v Mariboru! Pozor!

Samo v soboto, dne 2. in v nedeljo, dne 3. novembra v
kavarni „EVROPA“, Aleksandrova cesta 45

BELI FAKIR CORTININI

Človek brez krvi in kot vulkan. Štefan Paradiž naj-
mlajši slovenski atlet v teški kategoriji, star 22 let,
težak 79 kg, zvije vsakovrstno železo v gramofonska
peresa, 300 kg težko traverzo zvije na vratu, pusti raz-
biti 50 kg težak kamen na glavi.

Dnevno nov program I Vstopnine ni!

Med odmorom igra prvovrstna tamburaška godba.

K obilnemu obisku vabijo **artisti.** 2819

Barhende, flanele

moške in ženske plašče, kakor vso drugo
zimsko blago si nabavite v dobri kvaliteti
in solidnih cenah pri znano stari trgovini

I. PREAČ, Maribor, Glavni trg 13

OTVORITEV MODNE IN MANUFATURNE TRGOVINE

Velika izbira modnega in neoble-
žanega blaga po najnižjih cenah 2816

Najtopleje se priporoča

MAKS BRAČIČ, MARIBOR, Aleksandrova 40
(1 minuta od Glavnega kolodvora)

Poučujem

v šivanju perila, kakor tudi v vseh
drugih finih ženskih ročnih delih.

Atelier za perilo
„Valencienne“
Maribor, Gosposka ul. 34. 2810

Zahtevajte dovsod „Večernik“

ZEISS PUNKTAL
Diplomirani optik z državnim izpitom
PETELN
MARIBOR, GOSPOSKA 5

Novo otvorena trgovina s premogom in lesom
Tinnauer
Maribor 2814
Gre oržičeva ul. 9
vhod tudi skozi Slovenska ul. 8
se priporoča cenj občinstvu za blago-
hotna naročila.
Cene brezkonkurenčne!
Postrežba točna in solidna!

»JDEAL« MARIBOR

Parna pralnica in kem. čistilnica

Centrala: Frankopanova 9
Podružnica: Vetrinjska 7
Pride in dostavi se na dom

KRZNO

zanesljivo najboljšo blago kupite po
najnižjih cenah pri

A. BUTOLEN, Strojarna kožuhovin
LOŠKA ULICA 18 2707

Kožuhovinasti plašči

in krzno za obšive novo dospelo.

Krzno od Din 30.— naprej.

K. Gränitz, krznar, Maribor
Gosposka ulica 7. 2658

Edison Bell Penkala d. d. Zagreb

Gramofoni in gramofonske plošče

znamke **Edison Bell Penkala,**
His Masters Voice
Columbia 2157

Tudi na dolgoročno odplačila na obroke!
Zahtevajte brezplačne cenike!

Samoprodaja:

Jos. Martinz
Maribor
Gosposka ulica 18

TELEFUNKEN 40 Z ZVOČNIKOM

in nič drugega je popolna priprava, s katero slišite brez antene, brez spoja z zemljo in brez baterij vse evropske postaje. 2653

RADIO-STARKEL, MARIBOR, TRG SVOBODE 6
SPECIJALNO PODJETJE ZA RADIO-TEHNIKO.

Tovarniška zaloga perila in volnenih pletenin

2665

zato pri največji izbiri izredno nizke cene.

Samoveznice

čepice

klobuki i. t. d.

JOS. KARNIČNIK, Maribor, Glavni trg 11.

KAJENJE JE STRUP!

Vsak se lahko igraje odvadi zdravju škodljivam kajenju, z našimi „EX“-tabletami. V 14 dnevih prestane tudi najstrastnejši kadilec kaditi, ako vzame „EX“-tablete dnevno trikrat. So popolnoma neškodljive. Omot Din 30— in poštnina. Cela kura pet omotov Din 145—, franko.

2407

Razpošilja po povzetju

„Aurora“ Sekt. 19, Novisad, Željezniška 38.

Ugodna prilika!

Ugodna prilika!

Češki puh

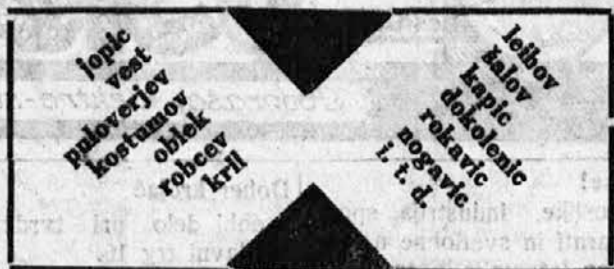
2728

se vsled opustitve po lastni nabavni ceni razproda v trgovini

I. Preac, Maribor, Glavni trg 13

Moški, ženske, stari, mladi!

Vam vsem je naša znana PLETARNA za to zimo pripravila veliko izbiro toplih pletenin 2388

Vse iz žste volne in tako poceni, kakor še dosedaj nobeno leto. Zato pa predno te reči kupite, si oglejte to

VELIKO ZALOGO vpletarni M. VEZJAK
Maribor, Vetrinjska ulica 17

Mariborska lesna industrija

A. Domicelj

Koroška cesta šte. 46

Telefon 2160

Parna žaga in strojno mizarstvo

Izdeluje pohištvo, oprave trg. lokalov, stopnice, okna, vrata, ladijski pod, tople grede okvirje itd. Prevzame sploh vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela in popravila. — Košare za sadje.

Umetna sušilnica in parilnica

Ima v zalogi razne vrste lesa, deske, remeljne, letve, vezane plošče itd. — Mehka meterska drva, prostorni meter po Din 50—, pri večjem odjemu po Din 45— — Bukova cepana drva. **Postrežba solidna! Cene zmerno!**
Kupuje po dnevnih cenah vse vrste okroglega lesa, predvsem smrekovega.

ODOL

2398

Kalodont, Clorodont, Pebeco i. t. d. nudi

najugodnejše in kupi ODOL steklenice.

Galanterijska trgovina

Drago ROSINA
Vetrinjska ulica št. 26

Radi inventure, zelo znižane cene!

2086

Galanterija, igračke, drobnarija, hišne in kuhinjske potrebščine, nahrbtniki, košarice za na trg, ročna dela in otroški vitec. Vse vrste sčetak za glavo, obleke in čevlje, ščetke za zobe od Din 1-50 naprej. Vse vrste čipk in vezenin. En karton šolske pavole bele Din 21—, karton šolske pavole rjave in črne Din 25—, 6 parov moških nogavic Din 39—, 6 parov damskih nogavic Din 39—, 6 žebnih robecev Din 14—18—, 6 ovrtnikov, trde ali kaučuk Din 18—, perlini trak, bell all barvani m Din 1— itd. Prepričajte se sami in ostali bodete sigurno stalen odjemalec. Se priporoča

Josip Mlinarič
Maribor, Glavni trg 17

Exportna hiša „LUNA“

Najcenejši nakup galanterije, vezenin, otroških igračk ter pletenin domačega izdelka

otročje nogavice od	Din 5— naprej
damske nogavice od	Din 7— naprej
moške nogavice (sokni) od	Din 8— naprej
vezenin od	Din 1— naprej
čipke od	Din 1— naprej

Pleteni telovniki z rokavi, puloverji, cele obleke, perilo za dame in gospode, za novorojenčke opreme lastnega izdelka. — Čevlje za dom, čevlje za telovadbo, otroške čevlje in sandale. Nadalje nudim: kravate, samovezalce, svilene trake, gumbe, sploh vse potrebščine za šivilje in krojače po brezkonkurenčnih cenah. Torbice, nahrtnike, škatlice za peresnike, table itd. v veliki izbiri.

Spominjajte se CDM!

„MERA KL“

282

barve, mastila, lake, kit, klej, emajle, čopiče in zajamčeno čisti firnež najboljše vrste nudi tovarna

MEDIĆ-ZANKL, MARIBOR

D. Z O. Z.

PODRUŽNICA, GLAVNI TRG ŠTEV. 20

Moderne jesenske klobuke

za gospode, v največji izbiri. — Specijalno skladišče prvovrstnega obuvala! Nepremočljivi, športni, lovski in štrapančni čevlji

M. SCHRAM

trgovina s klobuki in čevlji

Maribor, Aleksandrova 11

2790

Koroška cesta št. 9

2801

OBLASTNA HRANILNICA MARIBORSKE OBLASTI

Centrala: MARIBOR, Trg Svobode 3.

Podružnica: CELJE, Cankarjeva 11, nasproti pošte

(Preje: Južnoštajerska hranilnica, Celje)

Dovoljuje vsakovrstna komunalna, melioracijska in hipotekarna posojila, daje posojila na vrednostne papirje in v tekočem računu, eskontira in reeskontira menice, izvršuje žirovne in kontokorentne posle in vse druge v denarno stroko spadajoče transakcije. — Sprejema vloge na vložne knjižice in tekoči račun od zasebnikov, ustanov in drugih denarnih zavodov ter jih obrestuje najugodnejše. — Za vse obveze Oblastne hranilnice mariborske oblasti jamči mariborska oblast z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Zato je zavod najvarnejši v celi oblasti. — Vlagateljem izven Maribora in Celja pošlje na zahtevo položnice.

1218